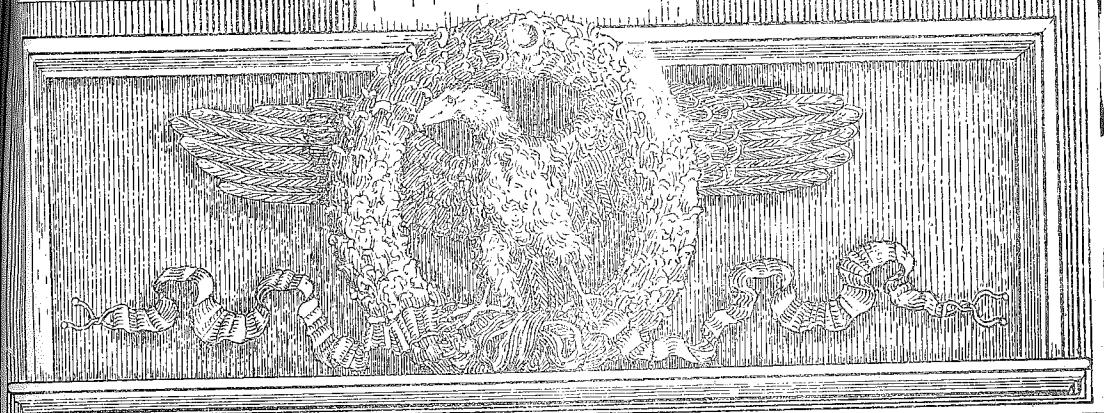

ALMA ROMA

QVID QVID NON
POSSIDET ARMIS
RELLIGIONE
TENET

C. DEL VECCHIO.

Pro "ALMAE ROMAE,, Sociis

apud Commentarii Administratorem opuscula latine scripta venum dantur,
pretio quod sequitur:

JOSEPHI FORNARI **Communia vitae.** Phrases et formulae ad latina col-
loquia instituenda:

Fasc. II: *Voces animalium, De officiis.* – Lib. 3,00.

JOSEPHI FORNARI **Fridianus et Francisculi prandium,** Milesiae
fabulae scenis accommodatae apud ephebea facile agendis. – Singulæ
lib. 2; ambae lib. 3.

HERMINII IACOBELLI **In campo latinitatis novi flores.** – Si tegu-
mento solut. lib. 4; si xyлина structura aureoque titulo decorat., lib. 5.

I. B. FRANCESIA **Euplius, Ad Romam,** Actiones dramaticae. – Sin-
gulæ lib. 1,50.

(*Iis vero qui extra Urbem hos libros mitti iubeant, addendum erit publici cursus
pretium, iuxta normam libell. 0,60 pro singulis exemplaribus.*)

Pro lectoribus novisque sociis, qui **integralm ALMAE ROMAE Collectionem** habere cupiant ab anno MCMXIV ad expletum annum MCMXXIII, paucorum exemplarium quae supersunt pretium constituimus libellorum 225 pro Italia; pretium duplicatum, libell. scilicet 450, pro exteris gentibus, suae pecuniae valorem maiorem habentibus, quam ut Italicae pecuniae valor nunc est.

Hae vero collectiones, adiecta in litteris pecunia per nummariam syngrapham (vulgo *chèque*) in Urbe exigendam, *recto tramite*, requirendae sunt ab **ALMAE ROMAE** administratore (*Roma, 12, Via del Governo Vecchio, 90*): quod enim pretium positum est non sinit ut foenus aliquod bibliopolis, vel mediatoribus quibusvis rependi possit.

ALMA ROMA

LATINITATIS PRAECONIUM SINGULIS MENSIBUS EDITUM

Pretium annuae subnotationis est pro Italia libell. 12; pro Anglia shell. 12, 1/2; pro Batavia flor. 7,50; pro Hispania peset. 15; pro Civitatibus Foederatis Americae septentrionalis et Canada doll. 3; pro Helvetia franc. 15; pro ceteris nationibus summa italicas lib. 20 exaequans; *ante solvendum rectoque tramite mittendum ad IOSEPHUM FORNARI doctorem, Romam, 12, Via del Governo Vecchio, 96.*

AESTHETICAE NOTAE

De exquisita eaque singulari animi virtute in pulchrum, quae « Genius » dicitur.¹

Genii originem inquisituri, primum refellemus tres erroneas sententias.

Harum prima tenet Deum directe ac immediate concurrere ad genios efformandos, ita ut genii sub ista superna motione et missione velut Dei legati operentur.

Haec equidem assertio in exaggerationem offendit, generice saltem ita expressa.

Deus enim, ut provisor rectorque universalis, legibus a se statutis naturaeque inditis res omnes gubernat: scilicet rebus dedit virtutem ad determinatos effectus producendos. « Inferiora gubernat per superiora, non propter defectum suae virtutis, sed propter abundantiam suae bonitatis, ut dignitatem suae causalitatis etiam creaturis communicet ».²

Anima quidem humana a Deo immediate creatur et corpori infunditur: sed anima operatur iuxta proprietates

dispositionesque corporis generati.¹ Materiae vero generatae dispositiones, quas ad genium efformandum requiri diximus, pendent a lege generationis secundum consuetum naturae cursum.

Sane Deus omnipotens istas felices dispositiones in aliquibus hominibus vel praeparare vel infundere valet: sed hic insuetus et immediatus concursus non supponendus est, sed probandus, seu certis signis nobis manifestari debet.²

Altera sententia docet genios causari morum, consuetudinumque vi aut impetu, ita ut ipsimet in se clare maximeque exprimant atque aliis manifestent quidquid obscure et remisso in cunctis illius temporis civibus inveniatur; hinc illud: *Tempus efficit Genios.*

¹ Quoniam omnis actus et forma recipitur in materia secundum materiae capacitatem, eiusque dispositioni proportionatur, necesse est, ut quae unitur corpori melius disposito et organizato, sit maioris virtutis in intelligendo, et consequenter ipsa sit perfectior ac nobilior quam alia, quae minus bene disposito unitur. Cfr. S. THOMAS, *S. Theol.*, I, q. LXXXV, a. 7, c.

² De facto constat quosdam *genios scientificos* et operosos (Prophetas, Apostolos, Sanctos...) et etiam *artisticos* (Nöe in mirabili Arcae structura et Salomonem in Templi aedificatione) Deum specialiter ratione efformasse: sed idem de singulis geniis dici nequit, quum natura ex sese munus hoc explere valeat; secus iure inclamaretur: *Deus ex machina!*

¹ Cfr. fasc. sup. mens. Maii.

² S. THOMAS, *S. Theol.*, P. I. q. XXII, a. 3, c.

Sed ne haec quidem assertio ullimode sustinetur. Praeexistentes enim conditiones politicae, *scientifcae* et religiosae in aliqua societate ad summum esse possunt opportuna *occasio*, qua genius ad operandum incitetur, nunquam causa efficiens. Inter causam et effectum debet adesse proportio naturae, vel saltem virtutis: in praefata autem assertione nulla viget proportio « causalitatis », ut per se notum est.

Insuper repugnat factis. Genius, quamvis speculum suae aetatis quodammodo appareat, tamen, praepotente sua viruete, novarum « idearum » et rerum praeco ac minister est; saepe ipsam societatem transformat, sive nominis et imaginis indeleibile signum historiae imprimit.

Effatum igitur: *Tempus efficit Genios* – intelligendum est de causa *impellente*, non vero de causa *efficiente*.

Tertia demum sententia imprudenter asserit praecellentem genii virtutem procreari a mentis infirmitate, et esse « degenerationem quandam organicam, a vehementi iugisque cerebri irritatione, a corticis cerebralis inflammatione productam; a quadam cerebralium functionum non bene nota anomalia, quae similes in genii viro producit effectus, nempe vertigines, convulsiones, hallucinationes, effrenas crises, non secus ac morbus sacer et dementia. »

Haec est *Positivistarum* doctrina e schola praesertim Lombrosiana. Moderatores vero inter Positivistas, denegata pariter existentia animae spiritualis, genium retinent « exclusive oriri ac pendere ab organorum perfecta dispositione ac structura, ab admirabili exaltatione quarumdam inter communes cerebri functiones, a felici hypertrophia unius vel alterius elementi nervosi. »

Quod vero commentum Lombrosianum cachinnis, potius quam consideratione aliqua dignum est. Equis eximia et immortalia opera, quae a Genio pa-

trantur, audeat aequare operibus, de liriis epilepticorum atque dementium? Equis ex ingenti effectuum diversitate non statim arguet diversitatem causarum?

In mitiori etiam *Positivistarum* affirmatione miserrimus is latet error, quo concludi recte putatur: *Hoc post hoc, ergo ex hoc.*

Sane, omnibus facile conceditur perfectionem sensuum, praecipue foecunditatem, et vivacitatem phantasiae, dexteritatemque cogitativa quam maxime *dispositive* concurre ad pulchrum procreandum. « Illi – dicit S. Thomas, – in quibus virtus *imaginativa* et *cogitativa*, et memorativa est melius disposita, sunt melius dispositi ad intelligentum ». ¹

Sed vera generatio aesthetica perfici nequit sine mentis operatione et speciali acuitate, ut iam innuimus.

Vera igitur sententia tenet Genii virum (nisi aliunde constet de speciali Dei operatione) natura oriri, id est secundum praefinitas generationis leges, et a ceteris hominibus discriminari perfectiori quadam sensitivarum et intellectivarum facultatum explicazione ac praestantia. Quapropter:

a) causa Genii *mediata* et *remota* est Deus, omnium rerum conditor, animae humanae creator, specialis provisor rectorque generis humani, a fortiori vero Geniorum, qui aliquando consuetum cursum societatis deviant.

b) Causa *immediata* et *proxima* est procreatio.

c) Causa *materialis* et *dispositiva* ex perfectione organismi petenda est, potissimum vero ex delicatori structura ac loborum cerebralium harmonica quadam coaptatione, in quibus sensus interni residere videntur.

d) Causa denique *formalis* et *constitutiva* est acuitas mentis et facilis intuitio.

¹ S. THOMAS, *S. Theol.*, I, q. LXXXV. a. 7, c.

Physiologice autem loquendo, genius non est degeneratio, vel morbosa massae cerebralis *anomalia*, vel *psychopatia*, sed felix et mira exaltatio facultatum normalium in quibusdam hominibus. Certum est enim, quo praestantiores sunt sensus externi et interni, eo fortius et promptius intellectum et voluntatem operari. Quia vero facultates organicae, a quibus mens *objective* pendet, possunt nimio labore et exercitio ad tempus vel in perpetuum turbari, optime explicantur irritationes nervorum et corticis cerebralis, convulsiones, vertigines, deliria, hallucinationes, crises, prostrationesque momentaneae vel diurnae, quae etiam in genii viris, non secus ac in ceteris hominibus, saevire aliquando conspiciuntur.

Et ex hac obvia animadversione totum *phrenologorum* aedificium collabitur.

G. LEPORE.

De latinarum litterarum historia paelectiones¹

I.

De latinarum litterarum praestantia.

SUMMARIUM: 1. *Romanae litterae instrumentum Graecae humanitatis et doctrinae extiterunt, quas in Occidentis regiones importarunt.* – 2. *Qui factum sit ut Romani tam sero poetica excoluerint.* – 3. *Quaenam sit praestantia Litterarum Latinarum pae Graecis exemplaribus.*

1. Si quis latinarum litterarum vices in universum perpendat, magni momenti eas fuisse in historia humanae mentis

¹ Quod clarissimus Florentini athenaei doctor latinis litteris tradendis, pro sua erga nos humanitate has paelectiones in *Alma Roma* edendas ultra tradiderit, gratias amplissimas publice referimus.

– A. R.

profitebitur, ob eam causam praesertim, quod graecae humanitatis atque doctrinae instrumentum et, ut ita dicam, vehiculum exstiterunt, adeo ut quidquid Oriens excoxitaverat senseratque, per eas in Occidentalibus quoque Europae gentes afflueret et non sine ingenti rerum progressu propagaretur.

Nimirum quod recentiore vocabulo *Hellenismus* vocatum est, id non solum ad Alexandrinorum poësin pertinere dicendum est, neque solum ad eorum doctrinam de rerum natura vel ad studia grammatices quibus tantum floruerunt, sed *hellenismus* omnia complectitur humanae mentis cogitata, nempe et placita philosophorum, et sapientium virorum paecepta, et de Diis, de caelo, de mundo doctrinas, a Stoicis, ab Epicureis, ab Academicis aliisque defensas et propagatas; nec ab illo aliena est Iudeorum sapientia inter graecas Asiae et Aegypti civitates tam late diffusa, vel extremi Orientis, Assyriorum, Persarum, Chaldaeorum opiniones, decreta, superstitiones.

Totum hunc sententiarum thesaurum, simulque exemplaria pulcritudinis manu nocturna diurnaque versantes Romani, in succum suum et sanguinem converterunt, ac per provincias imperio suo subiectas una cum publicis institutis et instrumentis dominationis propagarunt. Unde factum est ut inde a Polybio, i.e. a II saeculo ante Ch. n., praesertim vero post Graeciam devictam, per orbem graecum atque latinum unica quaedam humanitatis species, eadem paene mentis imago, etiamsi dupli loquendi genere, fulgere et splendescere videretur.

Quid memorem Graeca poëmata, fabulas, commentationes ab omnibus viris vel levioris doctrinae perfecta et in deliciis habita, quid innumeritas, paene dixerim, Graecorum copias per Romanorum familiias dispersas, instrumentum ingenuarum artium et ornamentum divitis domus, quid

post Augusti aetatem graecos libros Romae aut certe inter Romanam gentem conscriptos, qualia fuerunt Musonii Epicteti, Suetonii, aliorum plurimorum opera? Quid Marcum Aurelium, Romanum virum, graece sribentem? Quid Plotinum neoplatonicae doctrinae et scholae in ipsa Roma auctorem et institutorem? Quum autem Christi doctrina per orbem propagaretur, quis neget tum patres graecos, tum qui latino sermone uterentur, eisdem prope animi sensibus opera omnis generis conscripsisse, ita ut eorum placita ex eodem fonte manare, iique omnes ad eandem familiam, ut ita dicam, pertinere viderentur? Denique latinas litteras inde a Livio Naevioque inspicere diligenter: animadvertes eas plerumque graecum quidam redolere, et genera ipsa litterarum, eclogas, elegias, didascalica ut aiunt poëmata, graeca voce denominata et ex Alexandrino fonte plerumque deducta. Quid dicam de philosophicis disputationibus deque *διατριβais* quas vocant, quasque graecas omnino esse nemo inflatiabit?

Ad summam, Romana gens, ut paullatim Africam, Hispanias, Gallias, Britanniam regiones quae ad Occidentem spectant, praeterea a septem trionum parte Germanias, Rhaetiam, Vindeliciam, Noricum, Pannoniam, denique trans inferiorem Danubium Daciam armis subegit et in ditionem suam vindicavit, ita, Graecorum sapientia informata et innutrita, artes et humanitatem his gentibus intulit; unde patet quam dignae sint studio latinae litterae, quarum ope et subsidio tam magnus rerum humanarum progressus effectus est.

Nec minus admiranda est ipsius latini sermonis diffusio et propagatio, unde recentiores linguae, quae *neolatinæ* dicuntur, exortae sunt. Qua de re iuvat in memoriam revocare Laurentii Vallae, celeberrimi illius philologi qui medio ferme xv saeculo vixit, locum quemdam Praefaci-

tionis in sex suos Latinae Linguae Elegiarum libros: «Quum saepe mecum ait ille – maiorum nostrorum res gestas, aliorumque vel regum vel populorum considero, videntur mihi non modo *dictionis* nostri homines, verum etiam *linguae* propagatione ceteris omnibus antecessisse. Nam Persas quidem, Medos, Assyrios, Graecos aliasque permultos longe lateque rerum potitos esse, quosdam etiam, ut aliquanto inferius quam Romanorum fuit, ita multo diuturnius imperium tenuisse constat; nullos tamen ita linguam suam ampliasse ut nostri fecerunt; qui, ut oram illam Italiae quae Magna olim Graecia dicebatur, ut Siciliam quae Graeca etiam fuit, ut omnem Italiam taceam, per totum paene Occidentem, per Septentrionis, per Africæ non exiguum partem, brevi spatio linguam Romanam ... celebrem, et quasi reginam effecerunt, et, quod ad ipsas provincias attinet, velut optimam quamdam frugem mortalibus ad faciendam sementem praebuerunt; opus nimurum multo praeclarius multoque speciosius quam ipsum imperium propagasse ... An vero Ceres quod frumenti, Liber quod vini, Minerva quod olei inventrix putatur, multique alii ob aliquam huiusmodi beneficentiam in Deos repositi sunt, linguam latinam nationibus distribuisse minus erit, optimam frugem et vere divinam, nec corporis sed animi cibum? Haec enim gentes illas populosque omnes omnibus artibus quae liberales vocantur instituit, haec optimas leges edocuit, haec viam ad omnem sapientiam munivit, haec denique praestitit ne barbari amplius dici possent».

2. Si quis autem ex me quaerat cur Latini patres nostri, ingenii sui naturales progressiones deserentes, ac derelinquentes, ad Graecorum imitationem totos se composuerint, perinde ac si ipsi magnis litterarum artisque operibus creandas minus idonei essent, respondebo, non defuisse illis quidem naturalem ingenii

vim, neque initia quaedam et semina doctrinae, quae ex ipsis atavis Ariae generis hereditate acceperant; sed postquam in Italiam nostram ex Alpibus descenderant et cum ceteris eiusdem originis nationibus Umbriam, Latium, Campaniam occupaverant, sedem sibi posteris que suis ac domicilium quaerentes, in iis rerum conditionibus esse versatos, ut per multa saecula, si nonnulla carmina popularia excipias, impedirentur quominus in genuis artibus litterarumque studiis de industria operam darent. Quod manifesto apparebit si Italorum gentem cum Graecis, quibuscum arctiore propinquitatis vinculo quam cum ceteris Aiae stirpis gentibus coniuncti erant, comparaveris. Namque Graeci regionem nacti maxime portuosam et in litora sinusque diffusam, ipsa natura in illud vivendi genus ducebantur quod ex mutuo hominum usu et commerciis ortitur; unde ingenium mirum in modum excitatur, et propter varietatem vitae et novos quotidie animi motus humaniores in dies mores fiunt et mentis processus progressusque adiuvatur, promovetur, perficitur. Ceterum Graecorum erat et acutum ingenium ad altissima quaeque paratum, et celeritas cogitationis quicquid facilime amplectentis et singularis fingendi vis, ut patet inter cetera ex innumeris fabulis, quibus Deorum hominum rerum memoriam ornare consueverunt. Italici contra regionem invenerunt multo litore quidem praeditam, sed minus opportunam commerciis; contra in amoenas valles collesque diffusam, herbosis pascuis laetam, rei pecuariae aptissimam. Incolae ideo ad illud vivendi genus vocabantur, quod pastorum et agricolarum proprium est, quo patriti et aviti mores consuetudinesque diu servantur, nulla autem est aut paene nulla rerum novarum cupidio. Post Romanum vero conditam, Latinis et Sabinis primum, dein etiam Tuscis in unum coalescentibus, diuturna illa bella incepérunt

cum finitimus populis, quae tot saecula duravere quibusque tota civium industria quodammodo absorberi visa est. Adde, post exactos reges non minus diuturnam dissensionem imo certamen inter patricios et plebeios quod civium animos diu arrestos tenuit, nec passum est eos otii dulcedine capi ingenuarumque artium allici lenocinio.

Hinc factum est ut poeticae artis honos nullus esset, ut Cato senex aiebat,¹ et Romani de litteris nihil ferme tunc temporis cogitare possent. Aetate demum in sequenti, devictis longe lateque Italiae hostibus, arctiore commercio cum Magna Graecia initio, Sicilia in ditionem romanam redacta, postquam Homeri carmina, Euripidis tragœdiae, comoediae Aristophanis et Menandri, aiaque id genus perlegi et in deliciis haberi coepit sunt, operaque artis vel marmore, aere, ebore exsculpta vel docto penicillo depicta, manu oculisque versari potuerunt, tum paullatim illa mentium animorumque immutatio facta est, obquam Romani a se ipsis desciscere et aliam paene ingenii indolem induere visi sunt. Quodiam Porcius Licinus innuerat duobus illis notis versibus:

*Poenico bello secundo Musa primato gradu
Intulit se bellicosam Romuli in gentem feram.²*

Horatius confirmavit:

*Gracia capta ferum victorem cepit et artes
Intulit agresti Latio.*

Quas sententias frustra nonnulli recentiorum, ut Curcius, Amatucci, infirmare conati sunt; res enim ita se habent ut antiqui illi a se animadversas confessi et professi sunt.

(*Ad proximum numerum*).

FELIX RAMORINUS.

¹ Cic., *Tusc. Disp.*, t. II, 1; GELL., XI, 2, 5.

² GELL., 17, 21.

LATINAE ADNOTATIUNCULAE

Acceptum referre - Expensum ferre

Acceptum referre et Expensum ferre non omnes recte colligunt. Quae verba quum frequenter apud bonos auctores Ciceronis illius aetatis legantur, collatis locis, hoc esse videntur: Acceptum referre quod per verso loquendi modo dicunt *ponere ad introitum*; expensum autem ferre quod, corrupto pariter sermone, *ponere ad exitum*.

Quod ut clarius cognoscatur, loca nonnulla ponere et paulo altius repetere iuvat.

Duae erant apud veteres tabulae, ut etiam nunc fit: una accepti, altera expensi. Haec postea, mutato dicendi genere, ut in plerisque aliis, a multis *tabulae dati et accepti* dictae sunt. Ecodi vero non optima quaque verba latina quaeramus, et barbara inutilia relinquamus?

Quod autem *accepti et expensi tabulae vocarentur*, Cicero testatur pro Roscio Com. quum dicit: «Tabulas Fannius accepti et expensi profert suas». Et paulo post: «Utrum cetera nomina in codicem accepti et expensi digesta habes, an non?» Et ibidem: «Non habere se hoc nomen in codice accepti et expensi». — «Quando sestertium cccliii in codice accepti et expensi non sunt». — «Tum in codice acceptum et expensum esse debuit».

Idem Cicero in Verrem; «Nunc ad sociorum tabulas accepti et expensi revertamur. Quum autem scribebant in tabula accepti se pecuniam ab Titio accepisse, Titio dicebant pecuniam acceptam referre; ubi vero in altera tabula notabant se pecuniam Titio dedisse, Titio scribebant pecuniam expensam ferre». — «Propter quod minus Dolobella Verri acceptum rettulit, quam Verres illi expensum tu-

lit». — «Homo stultissime atque amentissime, tabulas quum conficeres et quum extraordinaria pecunia crimen subterfugere velles, satis te elapsurum omni suspitione arbitrabaris, si quibus pecuniam credebas, iis expensam non ferres, neque in tuas tabulas ullum nomen referres, quum tot tibi nominibus Curtii referrent: quid proderat tibi expensum illi non tulisse?». — «Feneratio erat eiusmodi, iudices, ut etiam hic quaestus huic cederet; nam quas pecunias ferebat, iis expensas quibuscum contrahebat, aut scribæ istius, aut Timarchidi, aut et ipsi isti referebat acceptas».

Et ita passim tum in actionibus in Verrem, tum pro Aulo Cecinna, in Philippica II, et in epistolis Rufo, Attico. Quin imo in oratione quam supra memoravi pro Roscio Comoedo, Cicero iterum et clarius declaravit quid esset acceptum referre vel expensum ferre; scribere vide licet quem debere, vel creditorem esse etiam si pecunia data non esset, dicens: «Haec pecunia necesse est aut data, aut expensa lata, aut stipulata sit. Datam non esse Fannius confitetur; expensam latam non esse codices Fannii confirmant; stipulatam non esse taciturnitas testium cedit».

Sed alia ex aliis auctoribus exempla afferamus.

Plautus in *Mostellaria*: «Bene igitur ratio accepti et expensi inter vos convenit».

Livius: «Homines prope cccc produxisse dicitur, quibus sine faenore expensas pecunias tulisset».

Horatius: «Gratus Alexandro regi magno fuit ille Cherilus, incolitus qui versibus et male natis rettulit acceptos regale numisma Philippos».

Et apud iuris consultos:

Iulianus (*De iure dotum* leg. *Talis*): «Socer genero suo sic legaverat, L. Titio filiae meae nomine, C. haeres meus dam-

nas esto dare: hanc pecuniam generum petere debere et exactam acceptam legatis referri».

Ulpianus (*Sc. Trebellianum* leg. *Mutilier*): «Dicendum est potius si ictibus hoc expensum ferendum quam fidei commisso».

Alphaenus (*De manumissionibus* leg. *Servus*): «Sed si interea dum eum manumitteret, acceptum servo rettulisset, vivi peculii fuisse».

Florentinus (*De pignoratitia actione*): «Quum et sortis nomine et usurae aliquid debeatur, ab eo qui sub pignoribus pecuniam debet, quidquid ex venditione pignorum recipietur, primum usuris, quas tunc deberi constat, deinde, si quid superest, sorti acceptum referendum est».

Pomponius (*De peculio*, leg. *Si mulier*): «Item si mulier creditori viri fundum vendiderit et tradiderit ea conditione ut emptor acceptam pecuniam viro referat...»

Papinianus (*Qui potiores*, leg. *Si prior*): «Ut primam tantum pecuniam expensam ferat».

Sed ne longiores fiamus, haec sufficere possunt, ut concludamus *acceptum referre* id esse, prout diximus, quod in rationibus, in tabula videlicet accepti describatur vel solutum esse ab aliquo, vel pro solutione admissum; et id esse *ferre expensum*, quod in tabula expensi notabatur quem debere stipulata pecunia vel alia re contracta. Ut notis aetate nostra verbis utar, acceptum referre erat *ad introitum* aliquem facere creditorem, et expensum ferre erat *ad exitum* facere debitorem.

Denique animadvertisendum est, ut pariter plurimis exemplis constat, non solum dici pecuniam acceptam referri aut expensam ferri, verum etiam et alia quoque opera, easdemque circuitiones et in translatione adhibitas fuisse. H. B.

Beneficia plura recipit qui scit reddere.

P. SYRIUS.

Athenaeorum mores
VETERES ET RECENTIORES¹

A Germanorum discipulis, studiis in athenaeis vacantibus, ne abscedamus, priusquam recentiores eorum consuetudines nonnullas fuerimus persequuti, collegiorum scilicet et ineundae societatis studium ubique et curam.

Multitudo namque omnis iuvenum, qui in Germania studiis dant operam innumeros pene sodalitiis scinditur et distinguitur, quae in unum coeundi proclivitas tam cara iis est, ut perraro iuveni occurrere detur, qui vitam in solitudine degendam sibi elegerit. Hunc contubernales monstrum veluti ac prodigium aliis digito monstrant, atque uti rusticum, asperum, inurbanumque passim compellantates et habentes, solitariam vitae rationem non ultra tolerandam efficiunt.

Vi igitur aut amore, velis nolis, sodalitio alicui nomen est dandum; cuius eligendi facultas, non tam libertate maxima, quam innumera eorum copia et varietate, amplissima est; nam et infrequentibus saepe in urbibus, licet discipulorum numerum ad mille sit, eos tamen in viginti quinque vel triginta sodalitia distribui non semel adnotatum est.

Quod autem humanæ veluti perfectionis exemplum antiquitus est optatum, ut menti sanae sanum corpus desponsatur, id saepe a laudatis sodalitiis viritim cavetur, quorum alia ad corporis vires exercendas, alia ad ingeniorum roborandam aciem sunt constituta.

In primis itaque mirum nemini videbitur singularia certamina esse in honore, ad quae fortiter ineunda quibusvis gymnasticis ludis sodales apti fiunt, atque iuriurando sese obstringunt, ut eorum

¹ Cfr. fasc. sup.

consuetudinem data occasione totis viribus tueantur; in aliis contra, iisque sane potioribus, ad disciplinas litterasve omnes excolendas coguntur, ut in studiorum certamen paratores descendant.

Verum utrisque communes esse videntur eaeque frequentissimae, flavae cerevisiae libationes, et quo magis liceat copiosae: in hisce mira sane concordia est, neque eae vigent draconianae leges, quibus sodales singuli arctissimo nexus constricti, alii ab aliis longissime differunt. Communis enim omnium Germanorum est laus statutis ab auctoritate libere electa regulis ad amussim obtemperare, quod vel iuvenes rigidissime praestant; nam et in suos coetus iuxta leges frequentissimi convenient, nec contrariae ullius factionis aulas ingrediuntur unquam, et si qui aliter peccent, statim expelluntur. Quid plura? Opinones in disciplinis naturae, eximiam in opera ingenuarum aruum dilectionem non suadet tantum coetus, sed potius iubet, quod plerumque ipsis viatoribus vel ex concordi cantiuncularum sonitu, quo alter ab altero distinguuntur, facile innotescit.

Est immo et proiectiori aetati quaedam auctoritas tributa, ita ut non a praesidis tantum, sed a maioris natu quoque iussis nulla sit provocatio, quibus contra ius errantes admonendi et multandi protertos concessum est. Poena vero potissima ac maxime frequens bibula indicatur, cyathum cerevisiae plenum uno haustu deglutire: cerevisiam enim potuum reginam habent, eaque ad praeium et in poenam pariter utuntur; imo officiis, quibus ad invicem sese colunt, nomen ex ea indiderunt «urbanitatem cerevisiae».

Tot vero consuetudinem est prae omnibus praemium plures patres familiarum, qui studiis vacaverint, sodales honoris titulo retineri, quorum profecto experientiam et virtutem in congregatos iuvenum

animos regendos et moderandos plurimum valere necesse est, ita ut a vitiis facilis tuti, potioribus circuli delectamentis recreari ad invicem queant.

A. C.

Ad SS. VIRGINEM DE MONTE CARMELO

SAPPHICON.

*Mysticam nubem super alta montis
sacra Carmeli iuga pervalentem
nuntiam optatae pluviae benignam
gentibus orbis
vidit Elias sacer ille vates,
mira qui fecit precibus peractis
ad Deum grato populo in vetusto
foedere notus.*

*Nuntiam e caelo pluviae salutis
te novae gentes recinunt beatam,
Virgo, Carmeli titulum faventem
montis adepta;
gratias Nati miseris refundis
veste munitis habituque sacro,
ac levas penas animae luendas
igne futuro;*

*Palma Carmeli benedicta caelis,
gloria splendens radiante solis,
fac tuos natos revocans ad alta
gaudia ducas;*

*Virgo, bis senis redimita stellis,
inter alatos Seraphim renides,
iure qua gaudes, rutilante natos
cinge corona!*

Neapol.

I. CACACE.

*Beneficium dando accepit, qui digne dedit.
Beneficium est eo carere quod invitum possideas.*

P. SYRIUS.

COMMUNIA VITAE

Ausonii humanitas.

*Iacobus. (Depositis in abaco ad compiti
angulum officii armis, altera manu
peniculum capit, altera bituminis
capsul. m): Nacta infelix ego, peniculis
et atramento hoc meam occido famem.
Sed quibus diebus solum non est lu-
teum aut oppletum pulvere, ieunan-
dum mihi est. Miseram equidem ago
vitam! (Aloysius praeterit eum atque
ab Iacobo compellatur):*

Hem domine: vin, tibi calceos po-
liam?

Aloysius. Quid hiatas? Nonne coruscant?

*Iacobus. Ego efficiam tamen ut magis eni-
teant nullo negotio.*

*Aloysius. Miseret me tui; nam fame peris:
expolito, sodes.*

*Iacobus. Vir bonus es! In calceis cito tam-
quam in speculo faciem tuam videbis.
(Deflectitur ut calceos mundet).*

*Aloysius. (sedens in sella) Sic decet. Quod
est tibi nomen?*

*Iacobus. Iacobus, nec quisquam tamen
aliter me vocat ac *nacta* nomine (*Silet
parumper, et iterum*) Confeci iam.
Vide ut effulgeant calcei. (*Surgit*).*

*Aloysius. Belle! Dic mihi nunc: quanti
est?*

Iacobus. Quantus tibi videbitur.

*Aloysius. Eritne satis una *pesseta*?*

Iacobus. Satis, superque, mi Domine.

*Aloysius. Ellam igitur (*Eam illi porrigit*).*

*Iacobus. Est tibi gratia, atque caeli te
amabunt. Valebis multum, bone.*

*Aloysius. Vale et tu (*discedit*).*

*Iacobus. (solus) Si ut iste omnes essent
homines, minus gravis evaderet mea
vita. Sed iuvenes huc adventant duo:
ad eos venio. Licetne, domini, vestros
repurgare calceos?*

Thomas (eum aspernans) Quid tu ad nos?

Longe concede, ne potius nos comma-
cules tua sordida veste.

*Iacobus. Vili faciam et gratiore omnibus
fietis.*

*Vincentius. Nae tu miser homo es, qui
nactae officio aetatem traducas.*

*Iacobus. Id mihi tulit fortuna: quid inde
facias?*

*Thomas (ad eum accedens et voce submissa)
Ausculta, sis: quā vocaris?*

*Iacobus. Nomen meum si scire iuvat,
Iacobus.*

Thomas. Nonne tu, Iacobe, felix esse voles?

*Iacobus. Quid mihi nunc de felicitate
narras?*

*Vincentius. Equidem; si placet, facile
beatus eris.*

Iacobus. Mirum quod loquimini!

*Thomas. Si sabbato in coetum popularem
nobiscum veneris, scies qua ratione
pauperiores fortunati fiant.*

Iacobus. Certe non adero.

*Vincentius. Ignavus profecto homo es.
Viden' nos? Dudum ut tu éramus;
nunc autem duces habemus qui de
nobis quasi parentes satagunt, ut nihil
deficiat.*

*Iacobus. Praestat egere et inedia absumi
quam facinora admittere.*

Vincentius. Nulla facinora, Iacobe.

*Thomas. Societas nostra nihil aliud quaerit,
quam ut in mundo omnes sint aequales:
hunc ad finem bellum indiximus tan-
tum divitibus, et identidem eorum
quemquam in acheruntem conficimus.*

*Iacobus. Phui! a me longe profugite: nolo
vos audire. (*Praeterit interea Ferdinandus, homo dives atque obesus*).*

*Vincentius (silenter) Vides illum obesum
hominem? Ut ambulat superbus! Ipse
millionibus redundat: tota die indul-
get otio, dum eius opifices insudant
sanguine: madidis conviviis aetatem
transigit et oculo irretorto semper
aspernat pauperes. Ubi est aequa-
litas? ubi fraternalitas?*

IACOBUS (*haec non auscultans*) Quid iam? Extergamne calceos?
THOMAS. Mihi crede, Iacobe: qui nimia pecunia pollent noxi evadunt hominum generi. Nonne tibi liberet ut regeret mundum aequitas?

IACOBUS. Desine philosophari: apagite cum istis tricis, quas novi equidem perversas esse. (*Accedit ad Ferdinandum et rogit*) Heus, domine: liceat polire calceos. (*Ferdinandus quasi non audiret, praeterit porro. Iacobus autem iterum ad eum*) An liceat purgare calceos? (*Eodem punto a Vincentio impellitur Iacobus in Ferdinandum, qui furens revertitur, dum fugit Vincentius, et Iacobum impedit conviciis, calceis et pugnis.*)

FERDINANDUS. Asine, caudex, stipes, canis impudentissime!

IACOBUS. Sed mihi succenses?

FERDINANDUS. Quid mihi tecum tactio est?

IACOBUS. Ignoscere, mi homo, nam tute scis, me non fuisse in culpa.

FERDINANDUS. Ni actutum taceas, in vincula faxo coniicularis. Quid isti rustici in civitate? Horum hominum me tenet satietas. (*Iratus discedit Ferdinandus*).

IACOBUS (*solutus*) Me infelicem! Quam immittere, quantaque iniuria pugnis sum caesus; Non iterum patiar tam impune canem, caudicemque vocari (*Redit Vincentius*).

VINCENTIUS. Hem. Quid est, Iacobe?

IACOBUS. Quid? Quod totus sum vester.

THOMAS. Quia animum commutasti, Iacobe, multum gaudeo.

IACOBUS. Non decet profecto divites vivere. Sabbato insequenti apud coetum adero vobis.

VINCENTIUS. Recte est! Tum videbis tandem quam bene nobis consulitur. In postremum beatior vives.

THOMAS. Vale, Iacobe.

VINCENTIUS. Atque fidem libera.

IACOBUS. (*Oneratus peniculis et omni officii apparatu domum properat, ei que se praebet obviam nobilis Ausonius*) Num quid calceos a me detergi voles?

AUSONIUS. Quidni? Id erat commodum in animo et gaudeo in te offendisse, bone nacta

IACOBUS. Quid? Tu me bonum vocas?

AUSONIUS. Bonus vir es: te enim saepe vidi atque non semel opera tua sum usus quam tu praestitisti amice.

IACOBUS. Sed tu, aut me fallit animus, aut nobili natus es genere.

AUSONIUS. Quid tibi nunc cum ista interrogatione?

IACOBUS. Nam multum miror te esse mihi aequum.

AUSONIUS. Ergone me tecum inique acturum putaras?

IACOBUS. Sic sane.

AUSONIUS. Quid ita?

IACOBUS. Aperte fabor: quia mos est vobis hominibus potentia atque pecunia pollutibus, miseros despicer.

AUSONIUS. Quisnam hoc capiti tuo immisit?

IACOBUS. Quinimo, ipsem et sum expertus. Nuperrime quemdam inveni locupletem qui summa iniuria pugnis, calcibus atque conviciis me vexavit. Adeo meum stomachum movit, ut amicis spoponderim me deinceps contra divites coetibus popularibus adfuturum, ut iis tandem suppressis, vitam vivamus pauperes minus acerbam.

AUSONIUS. Quid ergo? An et me supprière voles, qui divitiis abundo?

IACOBUS. Vere tu bonus vir es atque humanissimus.

AUSONIUS. Sedetur tempestas animi tui! Ausonius mihi nomen.

IACOBUS. Ex Ausonia gente?

AUSONIUS. Quem vides ex ea ipse sum.

IACOBUS. Hei mihi, Ausoni! Tu mecum benignius agis, quam ut tuam appetam necem.

AUSONIUS. Quod iustum est, hoc ago: tu frater meus es in Christo, teque ut fratrem amo. Sed obsecro ne ab impiis decipiari. Scito equidem in divitibus pravos esse atque probos homines, sicut in pauperibus. Quod reliquum est, nos semper ut probos nos praestemus nostra sorte contentos, ut uterque aeternam beatitudinem assequi tandem valeamus, quae est rerum humanarum atque miseriarum finis.

IACOBUS. Bene admones, Ausoni care: sic omnes humanitatem tuam et similitum tuorum discant, et bene valeant.

Vici in Hispania.

EMM. JOVÉ.

EPISTOLARE SOCIORUM COMMERCII

De novis verbis in latinum sermonem inducendis, aliisque.

ANDREAS AVENARIUS viro clarissimo
EMMANUELI JOVÉ s. d.

Ecquam longi silentii proponam hodie excusationem? Primum, mirum quantum vires intendebam, ut sacri ante Pascha dies rite peragerentur. Quod quum satis successisset ex sententia, coepi aegrotare. Videres fasciis impedimentum crus dexterum, hominem modo claudicantem per domum, modo ex lecto flumen adducentem electrico cacabulo, modo sacculos tunso solani tubere ecfertos; ubi satis caloris duxisse, duro imponentem ulceri; inter haec macrum in dies macriorem. Mox ubi liberius coepi circumire hortos, contagione quadam *grippica* inverti coepitus stomachus est. Postea compulsus necessitate coepi - risum si possis, teneas - coepi scribere carmen alcaico metro.

Et nescio an hoc omnium sit poëtarum, ut, simul atque cooperint facere versus, vel furere, dum stropharum numerus sit plenus, totos furant dies.

Haec mora fuit. Tum vero diebus Pentecostes, dante columba ex lacunari in diaconum ruinam, calvariam tamen non percutiente, sed perstringente tantum, praesenti vitae eruptus discrimini, ad tuas litteras mentem cogitationemque converti.

Vives tuus mea sententia egregie locutus est de aerario linguae Latinae: diligentiores esse solere nos in legendis vocabulis. Ipse novi, quibus omnia verba, si lexicographi Ciceronis et Caesaris sigla non affixerint, quod non sint classica, sint suspecta: quasi vero Cicero, quem iure summi facimus, thesaurum linguae Latinae ex litterarum ordine conflaverit - et utinam fecisset! - neque hodie, si in aliquot menses annosve ad vivos redeat, quod tam sapienter tamque Latine multarum rerum vocabula novata sint, gaudeat atque discat. Quin ego dudum expecto institutum, ut, sicut antehac *Praeconis Latini*, sic nunc *Almae Romae dimidia* paginae repleantur novatis vocabulis.

Sed ne nimium maioribus scriptoribus eripiam spatii, ad «postcinium» veniam. Novatum dico opipare, sed tamen nescio utrum postcinia an repetitorios versus dicere malim. «Repetitorius» vox adiectiva, etsi ab antiquis frequentata non est, et recte derivata est, et nostratis saepe in ore est, non adiective, sed substantivae. Menge grammaticus, vir doctissimus, repetitoria scripsit utilissima unum syntaxeos latinae, alterum Graecae syntaxeos. Sunt autem repetitoria libri, quibus doctrinae alicuius materia non plane, non copiose, sed summatim et per membra proponitur, grata examinandorum admicula.

Repetitorios versus quum dicimus, hoc verbo repetendi apte mihi videatur exprimi versus istos non semel ponit, sed iam positos repeti. Et haec notio, quum *refrain* audivi, in mente mea nascitur. Postcinium contra, neglecta iteratione, si-

gnificare vi sua videtur cantionem ponendam post alium cantum. Itaque, si iam canendum est, *intercinium* fortasse rem tetigerit proprius, quam postcinium.

Sed venit in mentem vitandae loquacitatis. Igitur finem faciam, quum etiam tria interrogavero.

Iacet in mensa, ubi haec scribebantur aliquid cylindricum ab ima parte obductum carta bibula, a summa parte exstat capulus tornatilis. Hoc aliquid ponere soleo in siccandis post scriptio[n]em foliis: arena utebantur maiores nostri. Huic rei Germani imponimus nomen *extinctorium*.

Latini quid appellabimus istum pulvillum imbutum suco plerumque violaceo, quo tingimus sigilla imprimenda documentis? Tinctorium dico, quoties mecum solus loquor. Opus esse dico suco rubro vel minia, quoties aggredior discipulorum nostrorum scriptiones, quae si se ipsae corrigerent, dulce esset grammatici sustinere partes. Iste igitur sucus ruber, vel violaceus, vel viridis, quo donabitur ab iis qui Latine calleant nomine?

An nulla reperientur vocabula analoga atramento et atramentario? De his rebus haveo brevi audire, quid sentias.

Fac valeas: nam, mihi crede, nihil molestius, quam iniqua affectum valetudine integros dies procastinare futura pondera.

E domo missionum S. Augustini, Siegburg in Rhenania.

Paene me fugit postrema litterarum tuarum interrogatiuncula, placet ne pro *autobo*, «autoveha». Ut brevi praecidam; neutrum placet. Dicam usque ad finem vitae meae «digam»; quam vocem puer ex *Praecone Latino* haustam servavi. Digam illi dicebant tamquam de-iugam, quemadmodum bis-iugae essent bigae. Bigarum autem aliae sunt, onerariae, aliae hominum vel personarum, aliae publicae, aliae privatae.

PRO IUNIORIBUS

PARVUM ANTIBARBARUM¹

Dishaeredare - Aliquem exhaeredare (exhaeredem facere [scribere]; haereditate orbare).

Dishonestus - Impudicus; Voluptarius; Flagitiis inquinatus; Quem in honesta et perniciosa lubido tenet...

Disparere - Evanescere; Sublimem abire; Oculis subito subduci.

Disparitas - Ratio dispar (diversa).

Dispositio animi - Animi comparatio (afflectio).²

Disquirere - Exquirere.

Dissitus - Disiunctus; Longinquus; Remotus.³

Distractio - Mentis evagatio; Vagantis (peregrinantis) animi aberratio (avocatio).

Ditescere - Divitem fieri.

Divitius - (ex. gr. *sex. mensibus*) - Amplius sex menses.

Diversimode - Varie; Alio atque alio modo; Non uno modo.

Diversitas - Varietas; Dissimilitudo.

Divisim - Separatim; Seorsim.

Doganarius - Portitor; Publicanus.

Dominica - Dies dominicus.

Dominicanus - Dominicanus.

Dominium - Dominatio; Dominatus.

Dono mittere - Donare; Munera mittere.

Dormitorium - Diaeta dormitoria.

Dubietas - Dubium.

Duellari - Digiadiari; Singulari certamine (monomachia) decertare; Viritim dimicare (pugnare); Ferro (gladio) sese viritim appetere.

Ecclesia - Si de coetu fidelium: Contio sacra. Tamquam Institutum: Respublica

¹ Cfr. fasc. sup.

² *Dispositio ultimae voluntatis* - Voluntas.

³ Verum recte dicitur pro «dispersus».

(Civitas) christiana. Si de templo: Temp[le]um; Aedes sacra.

Echo - Vox repercussa: Sonus repercussus: Saxa (Solitudines) voci respondentia.

Efficacia - Efficacitas; Efficientia.

Efformare - Effingere; Exprimere; Formare.

Elaborare (aliquid) - Efficere; Facere; Perficere. - Conscrivere; Perscrivere.⁴

Electus (ad aliquid munus) - Adlectus; Allectus; Aliquo affectus honore.

Eleemosyna - Stips.²

Elementa (prima) - Primordia (ex. gr. studiorum); - Principia rerum, e quibus omnia constant (e quibus omnia oriuntur).

Elenchus - Index.

Emphasis - Sublimioris sensus oratio; Abstrusioris significationis sermo; Reconditionis intelligentiae dictio.

Encaustum - Cera illitus (a, um).

Encomium - Praeconium.

Enervis - Enervatus.

Epiphania - Theophania.

Eremita - Hom[er]o solitarius.

Eremus - Locus desertus; Inculta solitudo.

Esentare - Immunitatem munerum (vacationem a munib[us]) alicui dare (tribuere); Aliquem solvere (liberare) aliqua re; Legum vinculis (nexu) aliquem eximere; Gratiam legis alicui facere.³

¹ Apud Ciceronem tamen invenitur «elaboratus» (part.).

² Itaque: Stipem in pauperes erogare; Aeditu in templis stipem cogunt. - Et etiam: Pauperibus ex pietate aurum donare; Petenti subsidia religiose tribuere; Pecuniam in obvios pauperes insumere; Pauperum inopiae consulere. - Praeterea: Per stipem aliquid parare; Manum ad stipem porrigit viceum que emendicare; Ostiatim victimum (panem; cibum) quaeritare (petere; rogare).

³ Inde: Immunem esse munere; Muneribus vacare; Immunitatem (vacationem) babere; Munerum vacationem nancisci; Muneribus exemptum (solutum) esse.

Essentia (rei) - Natura; Vis; Potestas rei.

Esuries - Fames; Inedia.

Eucharistia - Sacramentum Augustum.⁴

Evaginare (gladium) - Gladium strin gere (e vagina educere).

Evangelizare - Christi doctrinam prae dicare; Verae fidei lumen et praeconium in aliquam regionem inferre.

Exactor - Allector (Coactor) tributorum (vectigalium); Curator pecuniae publicae (privatae) exigendae.

Exaltare (aliquem) - Efferre (Provehere) ad honorem; Admoveare dignitatis gradibus; Nobiliori fastigio aliquem ornare.

Examinator - Iudex.

Exasperare (aliquem) - Alicuius animum exulcerare (accendere; commovere).

Exaudire - Votis precibusque annuere; (indulgere); Preces ratas habere (admittere; aequis auribus accipere; non despicer; non contemnere); Precibus alicuius flecti (moveri); Aliquem voti compotem facere; voluntatem alicuius explere.

Exercere (virtutem) - Virtutem ostendere (declarare).

Exercitia (spiritualia) - Religioni dare operam sub magistro pietatis; Spiritualibus (Divinis) exercitationibus instrui; Sacras commentationes obire; A negotiis avocare sese et ad divinarum rerum cognitionem cura omni studioque rapi.²

Exhibere (sese - ex. gr. liberalem) Se praebere; *Exhibere liberalitatem*: probare.

Exigentia - Necessitas; Postulatum.

Ex nunc - Ex hoc.

Exoptabilis - Optabilis.

¹ Cfr. *Communio*; *Corpus (Domini)*.

² *Exercitiorum spiritualium Domus*: Asceterium adultis potioris vitae studio per statos dies secedentibus ad virtutem confirmandis ergendisve.

Experimentum facere - Aliquid experiri; Periculum facere alicuius rei; Aliquid tentare (attentare; explorare; probare); Aliquid experimentis (usu) cognoscere (experimento deprehendere; experiendo pernoscere; manifesto comperire; re ipsa reperire).

Exponere (se periculis) - Offerre (committere; subiictere) se periculis.

Expositio (SS. Sacramenti) - Adoratio publica Sacramenti Augusti; Sacramentum Augustum supplicationis causa (adordandi causa) e sublimi throno proponere.

Expositus - Proles incertorum patrum.¹

Exprimere (aliquid non posse) - Exprimendis animi sensibus imparem orationem alicui esse (non sufficere; verbo deesse; verbo non suppetere); Oratione non assequi mentem (non aequare); Eloqui non posse quod aliquis sentit.

Ex professo - Consulto; Ex industria; Dedita opera.

Exscerpere (librum) - Excerpere ex libro.

Exsecutor (testamentarius) - Curator testamenti (ex testamento).

Extasis - Mentis (Animi) a corpore secessus; Mentis a sensibus avocatio.²

Extemporalis, Extemporaneus - Ex tempore (subito) dicere.

Extollere (sese); - Efferre sese; *Extollere vocem* - Intendere vocem.

Extractum, Extractus - Epitome; Summarium.

Extrinsece - Extrinsecus.

Extrinsecus (a, um) - Externus; Exterior; Alienus.

¹ *Expositorum domus*: Domus hospitalis proli incertorum patrum tollendae (educandae artificiisque instruendae).

² *In extasim ire*: Alienari a sensibus; A corpore se avocare; A sensibus (corpore) secedere; A sensibus abstrahi. - Ex. gr: A sensibus abstractus in contemplationem divinae charitatis (semipaternae beatitudinis) tota mente raptus est.

Ex tunc - Inde; Iamdudum.
Exuberantia - Abundantia.
(*Ad proximum numerum*).

I. F.

ANNALES

Gallicae reipublicae praeses commutatus.

Millerandus, Gallicae reipublicae praeses, cui novum legatorum coetum legibus ferendis acriter adversantem vidimus, a munere sese abdicavit, postquam administrorum collegium, cui Franciscus Marsal praepositus erat, eiusdem coetus suffragia obtinere non valuit. Non tamen eius adversarii quam sperabant victoriam adepti sunt. Quum enim in unum coivissent senatores sere omnes et pars quam « servatricem » appellant, contra Painlevé, popularium candidatum, publici coetus legibus ferendis praesidem, Millerando suffecerunt senatus praeside Doumergue. Herriot tamen rerum gubernacula assumpsit; quamquam nescimus quam diu sit recturus, adversariis iam hīc illic sibi partis, inter quos catholici quoque adnumerandi sunt, ob eius declarationes timentes fore, ne, dum pax ab omnibus invocatur, religiosum intestinum bellum resurgat.

Interim cum Anglis colloquia resumpta sunt eo fine ut aliqua compositio inveniatur, per quam quaestioni illi de resarciendis damnis ab Europaeo bello illatis, quaque omnium oeconomicas res vexat, finis tandem imponi possit.

Italicae res.

In superiore eventuum hac recensione nostra adnotavimus quousque partium studium in Austria misere pervenerit. Non minore quidem questu facinus alterum

memorandum est, idque in Italia patrum, ubi Iacobus Matteotti, publici coetus legatus e socialistarum factione, per vim est raptus et - uti iam indubium est - nefando crimine atrociter necatus. Politicum profecto scelus, quemadmodum satis superque demonstratum est ex sontium detectione, omnium ex « fascistarum » parte, quae proculdubio inde damnum maius civitatis rectoribus attulit, quam quod adversarii omnes simul iuncti. Sed verum quoque est, laudabili vi, gubernium in gravissimae culpea quosvis reos quaestionem tulisse, nulla officii, dignitative ratione habita.

In hisce, princeps Aethioporum regnum gerens, Tafari nomine, Romam visitavit, debito honore acceptus, etiam a Summo Pontifice, quem pariter sollemniter adivit.

* *

Albanica seditio.

In Albania seditio facta est contra civilium rerum administros per « nationalistarum » partem, quae tandem victrix evasit. Gubernium gerentes tum in Italiā profugerunt et Valonae novi ipsis suffecti sunt, praeside Korciae episcopo.

Italia et Iugoslavorum regnum, iuxta foedus inter se initum, quum de civili interna re ageretur, a quavis actione sua abstinerunt.

* *

Nationum societas.

Genevae XXIX Suprema Consilii Societatis Nationum sessio inita est.

Kalendas Iuliis MCMXXIV.

POPLICOLA.

Beneficium qui dare nescit, iniuste petit.
Bis est datum quod opus est, si ultro sit datum.
Bona fama in tenebris bonum splendorem obtinet.

P. SYRIUS.

VACUI TEMPORIS HORA

Vulgatum satis apud Italos nos est proverbium: Cerasum cerasum trahit; idque est mihi de *Anonymis* repetendum; quorum alter quum ea legisset quae in superiori numero dicta sunt de hodiernis moribus construendi domos, me voluit rogatum utrum crederem res nunc ita se habere, ut permittant aedes extollere et constituere, quemadmodum apud alium Guinisinae aetatis scriptorem legitur, scilicet in opere P. De Lacerda, quod « In campus eloquentiae » inscribitur. Respondeat si velit *Anonymus* ... ut dicam? ... numero I; ego confiteor iudicem me esse in argūmento minime competentem, ea etiam de causa, quod ... opes meae ne valent quidem laterem unum lateri alteri superponere.

Quibus praemissis, ad descriptionem **domus amplissimae et ornatissimae** ab Anonymo numero II nobis oblatam deve-niamus:

« In primis - ait - antequam ingrediaris in aedes, more veterum Principum, protyrum, id est vestibulum inter aedes ipsas et viam interiectum, quo qui salutatum venerint in perystilium nondum ingressi, nec in intimas aedes recepti expectant responsa mandataque dominorum. Ostium quam amplitudinem habet, sive diathyrum obiectum et oppositum ostio, ad ventos irrumpentes, dum valvae aperiuntur excludendos, sive hyperthyrum superlinare, sive hypothyrum illi obiectum, atque utrumque transversum superum et inferum limen; sive antas utriusque ostii latus munientes, cum suis antepagmentis, quae cum antis appanganunt affiganturque, quem habent ornatum, quam insignem formam cum supercilio praesertim ipsis ostiorum antepagmentis

in hyperthyrum imposito! Sed quae valvae, quantam in altitudinem surgunt! Quam etiam amplitudinem habent ferreis constratae clavis et laminis rectis transversis cum cornice ad pulsandas fores! Serae vero cum vecti quum fortes sint et crassae pro valvarum amplitudine arte polita sunt spectanda.

« Sed iam ab hoc aditu et quasi ianua patefacta ingrediamur in peristylium, quod columnis undique inclusum est et quasi septum quibus porticus sustentantur, per porticus vero in palatia et cubicula verna aestivaque ingredimur. Columnae altae sunt crassaeque, rotundae admodum, ad quarum firmitatem stabilitatemque stereobatae e solo eductae stylobatē lapidem basi suppositum sustinent; inde basis, quae spira unius aut duorum ornatur. A basi surgit scapus longus, crassus, rotundus ac perpetuus; supra scapum epistylium. Quum autem hae columnae rotundae sint, tum striatae, tum structiles sunt: in capitulo volutae propendentes, circuli tortilis ad modum, aut cinni cri- spati: tori columnae crassiores torques et teretiores. Abacus et echinus, et inter utrumque pulvinus interiectus est, unde volutae dependent: denticulus fascia epistylī ad dentium speciem intersecta. Cymatium, quod sinuosum, undae in praeceps ruiturae speciem praebet. Reliqua quibus ornantur columnae, lances, encarpa, cornua, taurorum capita, vittae revinctae, lemniscque ex coronis pendentes, reliquus ornatus, quum purae non sint, sed sculpturis, variis formis figurisque, striis ornatae, qua specie, quo ornatu, quo splendore sunt! Unus satis esset Zophorus, baltei picti speciem praebens, in quo metopae et figure exculpuntur ad columnarum laudem eximiam. Quod ultimum aedium maximarum fastigium corone sua terminatum supercilioque eiusmodi, quod projectura dicitur ad proacienda arcendaque a pariete stillicidia, ne venu-

statem tantam nitoremque faedium deformemque reddant. In alio impluvio pilae sunt, a columnis, quas scis, quadrata forma distantes....».

Sed iam fiat satis, ne in longum nimis abeat oratio, neve lexicon, ob vocabulorum novorum copiam hodie necessarium, nimia consultatione a lectoribus meis teratur.

**

Qui ludus hodie oculis vestris poëtice proponitur, est incerti auctoris **funambuli spectaculum**:

..... Iuvenem sese tollere in altum
Sublimemque agili testim contingere saltu,
Alternisque vagum choreis attingere funem
Intuor; ecce tibi toto se corpore pronum
In terram saltator agit; iam turba faventem
Praecipiti apponit dextram; sed ridet inanes
Ille metus, tutusque sui dum pendulus infra
Deprimitur capite obverso, pede firmus ab
[uno

Libratum vacuo suspendit in aëre corpus.
Quid faciat, quave arte caput corpusque re-

cline

Altius attollat? Totus, mirabile dictu,
In se se redit et subito se turbine versans
Alta tenet capite et pedibus premit infima;

[tumque

Fune super tereti ad numerum componere
[saltus

Audet, et ad fidium cantus hilaresque ca-

[moenas

Saltandi revocare modum; vix planta laba-

[scit

Sede sub instabili; partem sed corpus in

[omnem

Pondere libratur parili: consistere firmum

Si lubet, obsequitur; stat certus in aëre funis.

Nil tamen attonitus tremulae formidine restis

Ingeminat saltus: subsultim vertice in altum

Tollitur arrecto; pedibus si quando per au-

[ras

Disiunctis ruere in praeceps, casuque putetur

Proximus, arte nova sibi consultit: insidet
[ipso

Fune super iam factus eques, compressus
[utrumque

Presso crure latus nullisque instructus ha-

[benis

Sic equitat, tandemque novo vestigia nisu
Ad summum revocat revocato corpore funem.

Verum ubi perpetui fessum se turbine motus
Praesentit, fictae placet indulgere quieti.

Firmiter innixus mento se sustinet; infra
Pensile declinat corpus, suspencia fingit

Vera: pavent spectantum oculi, sed nulla
[timendi

Fit mora, namque pedes agitans et brachia
[totus

Ad motum redit, atque alios se torquet in
[orbes.

Quod iterum mirere magis, dum stringit
[utraque

Appensum dextra funem, trans brachia totum
Paullatim insinuat corpus, nervisque retortis,

Et manibus revocat se se et reflectit eodem
Membra situ...

**

Iocosa

— Quot aetatis annos numeras, Tucci?
— Vigit.

— Bombax! Videris vix duodecim atti-
gisse; imo, ni fallor, memini et patrem
tuum hanc tuam aetatem recens decla-
rasse.

— Non negem; sed quum pater absit,
gradatim ipse aetatem augeo meam.

— Quorsum haec?

— Quo citius provecta aetate fiam, neve
ampius in scholam vadam.

Tuccius Gallici sermonis periculum
facit. Eum magister interrogat:

— Quomodo apud Gallos vertitur « re-
gnūm »?

— Non vertitur, sed versum iamdiu
est ... in rempublicam!

**

Aenigmata

I

Arcanum volitat; caudam si demeris, altus
Tunc iam viventum pectora somnus habet.

II

Pendens refulget integrum; caput demas,
Auscultat, integrumque gestat ostentans.

Aenigmata in superiore fasciculo pro-
posita his respondent: 1) *Fla-bellum*;
2) *Anna-lis*.

IOSFOR.

Libera a pittaciis responsa:

Iterum iterumque rogamus *Socios omnes*,
et eos qui bis et tertio monitos Almam Ro-
mam retinuerunt, atque ideo tamquam sub-
notatores et ipsi habendi sunt, neque tamen
consociationis pretium adhuc solverunt, ve-
lint quam citissime debita sua cum admini-
stratore nostro componere. Cogitent, quae-
sumus, nos non aliumde vitae nostrae ali-
mentum sumere!

Cl. v. ANDR... HAB..., Siegburg. — Quae
scripta promittis — haud excluso *Pancratio*, —
libentissime, imo cum gratis plurimis acci-
piemus. Interim discipulis tuis gratulamur ex
animo.

Cl. v. NIC... FEST..., Massiliae. — Iam
nunciavimus fasciculi I opellae nostrae *Com-
munia vitae* ne exemplar quidem unum adhuc
superfuisse.

Ut in superioribus annis factum est.
fasc. VIII et IX in unum prodibunt, qui
primis Septembris mensis diebus edetur.

A SECRETIS.

Dr. JOSEPHUS FORNARI, *Moderator, Sponsor*.

ROMAE. — TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS.

LEPIDUM CAVILLUM

3)

ACTIO DRAMATICA I. B. FRANCESIA
SENARIIS VERSIBUS CONSCRIPTA.

Erit mox doctor, rerum qui doctissimus
Cunctis et me tricis liberabit optime.
Quam lensus ianitor! Formicino gradu
Ivit procul dubio! Redibit protinus ...
At, at, rumorem venientis audio ...
Is est! Is est! Anselme, quid refers
[novi?]

SCENA V.
IANITOR, *et* DICTUS.

IAN. Prius sine purum recipiam spiritum,
Et omnia dicam postea per ordinem ...
REC. Et doctor venit?
IAN. Veniet! Mox heic erit.
Aegrotum prius visitabit gravem,
Deinde veniet! Scis quae molis cor-
[poris ...
Obesus, malis et se gerit cruribus.
REC. Ivit? Quoniam? Scis? Sinistrorum for-
[sitan?]
Ivit dextrorum? Dic?
IAN. Quae verba! Nescio.
REC. Video euidem! Vado ipse ei obvius ...
(Exit).

SCENA VI.
PROCURATOR *et* IANITOR.

PROC. (*ex adverso veniens*) Et rector?
IAN. Exivit!
PROC. Quo?
IAN. Quod prorsus nescio.
PROC. Vade hinc intro, et quod tuum est fac
[impigre.
IAN. Ut semper! (Exit excutiens caput).

SCENA VII.
PROCURATOR *solas*.

PROC. Accidit quid rectori grave?
Meum quae pectus tangit curiositas!
Nondum mihi nullas protulit litteras,
Nuper quas mittunt parentes filii ...

Et ipse exspecto litteras avidius.
Me multis socius territat insidiis,
Missurum praedicat occultam tragulam,
Meam qua famam destruat astutiae.
Ita cuniculis ponam cuniculos,
Suis fallaciis struo fallacias,
Meum sic ingenium sollers acuo,
Eumque saepius, mea modestia,
Artibus mille circumire studeo.
Sic nos in horis subsecivis ludimus;
Acumen rerum saepe quae calliditas!
Adhuc fuit si ille Hannibal, ego Fabius!
(*Adspiciens videt longe Rectorem*).
Adest sed Rector! Vultus qui terrificus!
Nunquam sic moestum me vidisse fa-
[teor.
Qualis tempestas! Quibus cum fulmi-
[nibus!
Hinc ergo abire iuvabit melius. (Exit).

SCENA VIII.
RECTOR *et* MEDICUS.

MED. (*Ingrediens vultu tristis*).
Res est, quam narras, omnium gravis-
[sima ...
Omnem quae nostram queritat soller-
[tiam.
Debetur nempe sepelire mortuum
In ipso semper vici coemeterio,
Ubi mors incidit tranquilla aut subita,
Nisi parentes postulent licentiam.
Habetur nulla legis hic exceptio;
Et omne luce meridiana patet.
Rector hic, miscet qui liberius regulas,
Et mittit sacras hominum exuvias,
Ut essent prorsus vel haedina corpora!
Erit sui compos, aut e contrario
Caret iudicio, mea sententia?
Scribendum illico, ne mittat affatim!
(*Ad proximum numerum*).